

RETRIEVER

ATEKST.no

Utvalgte dokumenter

KLASSEKAMPEN Venstresidas dagsavis

En miljøbombe?

Klassekampen 04.04.2007

Bjørn Vassnes klassekampen@klassekampen.no

Å satse på at CO₂-håndtering skal løse klimakrisen for oss blir som å spille russisk rulett.

Klimaproblemet er på dagsorden, men det er visse ting man ikke snakker om. Kanskje fordi det er mer bekvemt slik? Det er for eksempel påfallende at man i skipsfartsnasjonen Norge ikke snakker om utslippene fra skipsfarten, som globalt er dobbelt så store som de fra flytrafikken. Eller om rollen vår oljeeksport spiller i klimasammenhengen. Her skal vi sette søkelys på nok et problem nesten ingen er opptatt av:

Både fra regjeringen og fra miljøvernere blir CO₂-fjerning og deponering fremstilt som løsningen på klimaproblemet. Dette er problematisk av flere grunner: For det første er det usikkert når effektiv CO₂-rensing kan komme i gang, det er ikke prøvd ut i storskala ennå. For det andre er det et spørsmål om kostnader: Dersom det drive med CO₂-rensing av for eksempel kull vil bli for kostbart, er det ikke godt å si hvor mye de store kullforurensene, som Kina, vil satse på dette.

I tillegg er det et tredje problem som alle synes å fare forbi med harelabb: Hvor sikker vil CO₂-deponeringen bli? Og hvordan skal vi forvisse oss om at lagringen blir gjort på skikkelig vis? Dette problemet har fått ekstra aktualitet fordi stadig flere forskere nå slår alarm om at forsuren av havet er mye verre enn vi tidligere har antatt. CO₂-nivået i havet er allerede høyere enn på flere millioner år, og øker dramatisk.

Forskere både i Norge, Europa og USA mener nå at CO₂-nivået i løpet av dette århundret vil kunne bli så høyt at det truer viktige ledd i næringskjeden, ikke minst sjødyr med kalkskall. Noen av disse danner grunnlaget for blant annet fiskeriene i Barentshavet. Også dypvannskorallene langs Norskekysten, som er viktige for mange fiskeslag, vil bli rammet. Forsuringen vil bli mest merkbar i nordlige farvann, man kan si at det blir surere hav jo kaldere det er. I motsetning til den globale oppvarmingen er derfor forsuren av havet et problem som kommer til å ramme oss først. Og forskere som Richard Bellerby ved Bjerknes-senteret mener vi vil merke store endringer allerede innen år 2050.

Men foreløpig snakkes det lite om dette. Når det gjelder forslag om å bruke atomkraft som energikilde, er en av de viktigste innvendningene nettopp lagring av avfall, og faren for at dette en eller gang i framtiden kan slippe ut. Hvorfor er man ikke like bekymret for CO₂? Antakelig fordi man ikke har tatt inn over seg hvilke alvorlige følger mer CO₂ i både atmosfæren og havet kan gi.

Men er det ikke trygt å lagre CO₂ under havbunnen, som blant annet Statoil planlegger i forbindelse med Mongstad? Ifølge geofysiker og professor **Peter M. Haugan** ved Universitetet i Bergen er det fortsatt mye usikkerhet knyttet til dette. Haugan sier til Bergens Tidende at man i utlandet er mye mer opptatt av dette problemet enn i Norge: «Mens man i USA forsker på lagring av CO₂ og sier at dette vil bli mulig om 20-30 år, så gjør vi det helt motsatt i Norge. Her vedtar vi først bygging av gasskraftverk med CO₂-fangst, så løser vi utfordringene med lagringen i etterkant.»

Haugan peker også på at man ikke har avklart noe med hensyn til ansvaret for disse deponiene: «Ingen har snakket om hvem som har det langsiktige ansvaret for et CO₂-deponi. Hvem skal regulere og ha ansvaret for et deponi hvis det legges i internasjonalt farvann?»

Et annet problem med CO₂-lagring er at dette ennå ikke er klarlagt i forhold til internasjonal lov og rett. Det er for eksempel uklart om dette vil bli lovlig i forhold til OSPAR-konvensjonen, som skal verne Nordøst-Atlanteren mot avfallsstoffer. I utlandet er man mer usikker på dette enn i Norge. Jeff Chapman ved Carbon Capture and Storage Ass, i UK sier til BT at «Det første kraftverket med CO₂-rensing kan være i drift i 2010 eller 2011, men forholdet til OSPAR-konvensjonen må klargjøres. Det må skje også i Norge. Konvensjonen kan bli problematisk å enes om.»

Det internasjonale energibyrået (IEA) er også opptatt av disse spørsmålene, og skriver i et notat at følgende forhold må avklares: Et system for godkjenning av lagringssted må være på plass. Man må ha en metode for å overvåke CO₂-deponiet. Og det juridiske ansvaret på lang sikt må avklares.

Mange, kanskje de fleste, av disse spørsmålene kan muligens løses underveis. Men de bør vel i det minste nevnes, slik at man begynne å løse dem? Og dersom det skulle vise seg at CO₂-deponering blir mer problematisk enn man hadde tenkt, er det for sent å angre på at man ikke også satset på andre CO₂-reducerende tiltak. Som stadig flere forskere nå sier, kan det være at vi har dårlig tid, fordi vi ikke vet når de selvforsterkende tilbakekoblingsmekanismene i klimasystemene vil ta over, og temperaturøkningen kommer ut av kontroll.

Å satse på at CO₂-håndtering skal løse klimakrisen for oss blir som å spille russisk rulett, med våre barns framtid som innsats. Selv om det på kort sikt kan spare oss for en del ubehageligheter.

©Klassekampen